

ความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล

The Happiness in Studying as Perceived by Nursing Students

ไพไลพร สุขเจริญ, ปส.ด. (จิตวิทยาประยุกต์) ¹

Pilaiporn Sukcharoen, Ph.D. (Applied Psychology) ¹

จิตาภา พลรักษ์, ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) ²

รภัทกร เพชรสุข, ปส.ด. (การจัดการบริการสุขภาพ) ³

Jidapa Polruk, M.P.H. (Public Health) ²

Raphatphorn Petchsuk, Ph.D. (Service Health Management) ³

Received: May 14, 2019 Revised: December 10, 2020 Accepted: December 15, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ชนิดเชิงปริมาณนำเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียน และองค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 100 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 12 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความสุขในการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไป และความสุขในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .80 และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน 2562 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความสุขในการเรียนโดยรวมในระดับมาก ($M = 3.88$, $SD = .32$) องค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเรียน 2) การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การมีความสามารถในการดูแลช่วยเหลือครอบครัว 4) การมี

^{1,2} อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{1,2} Lecturer, Faculty of Nursing, Suratthani Rajabhat University

¹ ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail: pilaiporn.navynurse@gmail.com

³ อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

³ Lecturer, Faculty of Nursing, HRH Princess Chulabhorn College of Medical Science

ความมั่นคงในการประกอบอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา 5) การได้รับการยอมรับจากสังคม และ 6) การเป็นความภาคภูมิใจ และได้รับกำลังใจจากครอบครัว

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า อาจารย์พยาบาลควรพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลโดยยึดนักศึกษาพยาบาลเป็นศูนย์กลาง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลและความสุขในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ: ความสุข, ความสุขในการเรียน, การรับรู้, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This explanatory sequential mixed methods design aimed to study the level of happiness in studying and the elements of happiness in studying as perceived by nursing students. The participants consisted of 2nd-year nursing students studying at Faculty of Nursing, Suratthani Rajabhat University in an academic year of 2018, who were arranged for quantitative research ($n = 100$) and qualitative research ($n = 12$). The research instruments were composed of the two-part happiness in studying measurement form, including the general data and the happiness in studying with the reliability of .80, and the focus group interview guide. Data were collected from March to June, 2019 and were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results revealed that the nursing students had the overall mean score of happiness in studying at a high level ($M = 3.88$, $SD = .32$). The elements of happiness in studying as perceived by nursing students consisted of 6 issues, including 1) having the ability to study, 2) being in an environment conducive for learning, 3) having the ability to take care of the family, 4) having a steady profession after graduation, 5) being accepted by society, and 6) being proud and getting support from family.

This research suggests that nurse instructors should develop student-centered teaching methods in order to enhance better nursing skills and happiness in studying among nursing students.

Keywords: Happiness, Happiness in studying, Perception, Nursing student

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากบริบทการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากศาสตร์การศึกษาอื่น นักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องเรียนภาคทฤษฎีและต้องนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปบูรณาการสู่การดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง (อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโตะ, วิชาพร วรหาญ, และวิพร เสนารักษ์, 2554) โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ที่ต้องเรียนในชั้นเรียนและฝึกภาคปฏิบัติกับผู้ป่วยในสถานการณ์จริงเป็นครั้งแรก นอกจากนี้ระหว่างการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลจะมีโอกาสเผชิญกับบุคคลที่ไม่คุ้นเคย ทั้งเพื่อน นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล เจ้าหน้าที่ที่ทีมสุขภาพ และพยาบาลวิชาชีพประจำแหล่งฝึก รวมถึงการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือบริบทของสถานการณ์ที่แตกต่าง (พิไลพร สุขเจริญ และรภัทร เพชรสุข, 2559) นักศึกษาพยาบาลที่ไม่สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงอาจเกิดความรู้สึกที่ผิดปกติ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล (Mark, Horton, Toliver, & Platt, 2015) รวมถึงการมีความรู้สึกไม่พึงพอใจต่อการฝึกภาคปฏิบัติ การขาดความสุขในการเรียน (ณัฏฐารัตน์ ขาวสอาด, มณี อากานันท์กุล, และพรรณวดี พุชรวัฒน์, 2556; ออมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโตะ และคณะ, 2554) ซึ่งอาจส่งผลต่อพฤติกรรมและการดูแลผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล ในทางตรงกันข้าม หากนักศึกษาพยาบาลเกิดความพึงพอใจในการเรียน และเกิดความสุขที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ จะส่งผลต่อความพร้อมที่จะเรียนรู้ เกิดความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในแหล่งฝึก เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ (Doyle et al., 2017) และเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (Jun, 2016; Papastavrou, Dimitriadou, Tsangari, & Andreou, 2016)

จากช่วงวัยและการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นกลุ่มที่ชอบการเรียนรู้ในสิ่งที่แปลกใหม่และท้าทาย (ชนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาวเวียง, และณฤมล จันทระเกษม, 2560) แต่นักศึกษาพยาบาลต้องกลายเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย หากนักศึกษาพยาบาลไม่สามารถปรับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองได้อาจนำไปสู่การขาดความสุขในการเรียน และลาออกกลางคันในระหว่างการศึกษา (อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโตะ และคณะ, 2554) ทั้งนี้ ความพึงพอใจในการเรียนและมีความสุขในการเรียนเป็นความรู้สึกด้านบวกที่มีผลต่อความสุขของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้นอาจารย์พยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพยาบาลจึงควรใส่ใจปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความสุขในการเรียนให้แก่ นักศึกษาพยาบาล เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรู้สึกด้านบวกต่อการเรียน และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข (Chimanlal, 2015; Doyle et al., 2017)

นอกจากนี้ยังพบข้อมูลว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองล้วนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความสุขในการเรียนให้แก่ นักศึกษาพยาบาลด้วยเช่นกัน (รวีวรรณ คำเงิน และรุ่งนภา จันทรา, 2553) โดยหากครอบครัวมีการพูดคุย และมีพฤติกรรมแสดงออกที่เป็นการให้กำลังใจแก่นักศึกษาพยาบาล จะทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น เกิดความสุขในการเรียน และเชื่อมโยงไปสู่การมีพฤติกรรมเรียนที่ดีขึ้น (ปัทมา ทองสม, 2554) การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลที่

มีประสิทธิภาพ และการได้รับกำลังใจจากครอบครัว จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียนได้

ความสุขเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ผู้เรียนที่มีความสุขจะมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต เกิดจิตใจที่ดีงาม และเกิดแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อค้นพบที่ว่า ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียนประกอบด้วย ลักษณะอาจารย์ ลักษณะการเรียนการสอน ลักษณะนักศึกษา ลักษณะบิดามารดา รวมถึงความพึงพอใจในการเรียน และทัศนคติต่อวิชาชีพ (รวิวรรณ คำเงิน และรุ่งนภา จันทรา, 2553; อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโตะ และคณะ, 2554; Aranda, Extremera, & Galan, 2014; Doyle et al., 2017) อาจารย์พยาบาลจึงควรมีแนวทางที่จะเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียน เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีความสุขในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และสามารถดูแลผู้รับบริการได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตาม เมื่อทบทวนการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับความสุขในการเรียน พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเชิงปริมาณที่มุ่งเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของนักศึกษาพยาบาลเป็นหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านอาจารย์ ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านความพึงพอใจในการเรียน (รวิวรรณ คำเงิน และรุ่งนภา จันทรา, 2553; อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโตะ และคณะ, 2554; Aranda et al., 2014) และไม่พบการศึกษาในเรื่องระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล รวมถึงข้อค้นพบที่ผ่านมายังขาดความลุ่มลึกเกี่ยวกับข้อมูลเชิงคุณภาพในด้านการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อองค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนว่าประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง

จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาระดับความสุขในการเรียนด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการศึกษาองค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับอาจารย์พยาบาลในการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลให้แก่นักศึกษา และทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้แนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสุขในการเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน ซึ่งประกอบด้วย ทัศนคติต่อการเรียน ความพึงพอใจในการเรียน ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียน ได้แก่ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ และครอบครัว (ชนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ, 2560; ปัทมา ทองสม, 2554; Mark et al., 2015; Sharif & Masoumi, 2005) โดยนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และได้รับกำลังใจและแรงสนับสนุนที่ดีจากครอบครัว จะเกิดความสุขต่อการเรียน ต่ออาจารย์ผู้สอน และต่อลักษณะการเรียน

การสอนที่ได้รับ ซึ่งจะนำไปสู่การมีความสุขในการเรียนอย่างแท้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานชนิดเชิงปริมาณนำเชิงคุณภาพ (explanatory sequential mixed methods design) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 คณะพยาบาลศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 100 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ผ่านการเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดความสุขในการเรียน คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับความสุขในการเรียนของปัทมา ทองสม (2554) ของธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ (2560) ของ Sharif and Masoumi (2005) และของ Mark et al. (2015) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ เกรดเฉลี่ยสะสม และโรคประจำตัว จำนวนทั้งสิ้น 3 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ส่วนที่ 2 ความสุขในการเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการเรียน จำนวน 6 ข้อ ด้านทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จำนวน 7 ข้อ และด้านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมใน

การเรียน จำนวน 10 ข้อ รวมจำนวนทั้งสิ้น 23 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวก จำนวน 17 ข้อ และข้อคำถามทางลบ จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากคะแนน 1–5 ของข้อคำถามทางบวก ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ส่วนข้อคำถามทางลบให้คะแนนในลักษณะตรงกันข้าม สำหรับเกณฑ์การแปลผลคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มีความสุขในระดับน้อยที่สุด (1–1.80 คะแนน) ในระดับน้อย (1.81–2.60 คะแนน) ในระดับปานกลาง (2.61–3.40 คะแนน) ในระดับมาก (3.41–4.20 คะแนน) และในระดับมากที่สุด (4.21–5 คะแนน)

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คณะผู้วิจัยนำแบบวัดความสุขในการเรียนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอาจารย์พยาบาลได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในช่วง .67–1 ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 คณะพยาบาลศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของครอนบาช ได้ค่าเท่ากับ .80

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ 1) หลังจากโครงร่างวิจัยได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (เอกสารรับรองเลขที่ เลขที่ SRU 2019_008 วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2562) คณะผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) คณะผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัย รวมทั้งแจ้งว่าข้อมูล จะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำมาใช้ใน

การวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยขออนุญาต ดำเนินการวิจัยจากคณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จากนั้นพบกลุ่ม ตัวอย่าง ดำเนินการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง (ข้อ 2) และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดความสุขในการเรียน โดยใช้เวลา 15–20 นาที ทั้งนี้ ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ ด้วยสถิติความถี่และร้อยละ ส่วนข้อมูลความสุขในการเรียน วิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบด้าน ความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษา พยาบาล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ที่มีคะแนนความสุข ในการเรียนต่ำสุด ตามลำดับ จำนวน 12 คน เนื่องจากเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีการรับรู้เกี่ยวกับ ความสุขในการเรียนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีเกณฑ์ การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คือ ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยสร้าง ขึ้น ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับความสุข ในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล และเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ทำให้นักศึกษา พยาบาลเกิดความสุขในการเรียน

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นั้น คณะผู้วิจัยนำแนวคำถามในการสนทนากลุ่มไป ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรง ตามเนื้อหา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอาจารย์พยาบาล ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ทำเช่นเดียวกับในขั้นตอนที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยพบผู้ให้ ข้อมูล ดำเนินการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง (ข้อ 2) และดำเนินการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลกับผู้ให้ ข้อมูลทั้งหมด (12 คน) จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 50–60 นาที ซึ่งในขณะสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ทุกคนมีการตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงและเชื่อถือได้ เมื่อข้อมูล อิ่มตัว คณะผู้วิจัยจึงหยุดกระบวนการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน พฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยนำข้อมูลไฟล์เสียงจาก การสนทนากลุ่มมาถอดเทป บันทึกข้อมูลเชิงบรรยาย และนำข้อมูลทั้งหมดมาใส่ลงในตารางที่แบ่งสัดส่วน การแสดงข้อมูลไว้ชัดเจนเพื่อสร้างรหัสการแสดงผล ข้อมูล จากนั้นเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูล และนำข้อมูลที่มีรหัสเดียวกันมาวิเคราะห์ ศึกษา และแปลความหมาย เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับองค์ ประกอบด้านความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของ นักศึกษาพยาบาล ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการสนทนา กลุ่มเป็นข้อมูลที่ได้ผ่านการอภิปรายโต้ตอบกันของ กลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขในการเรียนโดยตรง ทำให้มั่นใจได้ในความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ และความหลากหลายของข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลทั้งหมดเป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 100 มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.26–3.50 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33 และส่วนใหญ่ไม่มี โรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 98

2. ระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความสุขในการเรียนโดยรวมในระดับมาก ($M = 3.88$, $SD = .32$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความสุขในการเรียนทุกด้านในระดับมาก ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการเรียน ($M = 3.83$, $SD = .41$) ด้านทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ($M = 3.66$, $SD = .46$) และด้านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการเรียน ($M = 4.04$, $SD = .37$)

3. องค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า องค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 6 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การมีความสามารถด้านการปรับตัวต่อการเรียน การที่นักศึกษาพยาบาลได้เข้ามาเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์ ทำให้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตนเองด้านการเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น ได้แก่ การสนใจใฝ่เรียนรู้ การมีความพยายามและกระตือรือร้นในการเรียน และการมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการอ่านหนังสือเพื่อทบทวนบทเรียน เมื่อมีการปรับเปลี่ยนตนเองด้านการเรียนอย่างต่อเนื่อง ผลที่ตามมา คือ การมีความรู้สึกภูมิใจและสุขใจในพฤติกรรมเรียนของตน และเกิดความสุขในการเรียนตามมา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“เรามีความภูมิใจ และรู้สึกสุขใจในความพยายามของตนเอง เราก็ดังใจเรียนมาเรื่อย ๆ ต้องทำตัวให้ขยันกว่านี้ พยายามอ่านหนังสือมากขึ้น เราชู้สึกว่าตนเองมีความพยายามที่สามารถผลักดันตนเองมาถึงจุดที่ตนเองสามารถทำได้” (ID4)

“เราก็จะเป็นคนมีความคาดหวังนะ อย่างเวลาที่เราสอบแต่ละครั้ง เราก็อพยายามบอกตัวเองว่าความรู้เรายังน้อย เราก็อพยายามอ่านหนังสือให้มากขึ้น และจำได้มากขึ้น มันคือความสุขอีกอย่าง

หนึ่งของเรา” (ID7)

“เกี่ยวกับการเรียนที่เราสามารถดึงตัวเองกลับมาได้ ปีหนึ่งเราสอบผ่านตลอด ปีสองเราเริ่มตกบ้างแต่ก็มาถึงจุดนี้ได้ มันมีความภูมิใจและสุขใจมาก ๆ” (ID10)

ประเด็นที่ 2 การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เมื่อนักศึกษาพยาบาลขึ้นฝึกภาคปฏิบัติและให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในสถานการณ์จริง หากได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่นักศึกษา และมีความเป็นมิตรต่อนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์นิเทศพยาบาลวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ในแหล่งฝึก ผู้ป่วยและญาติ ผลที่ตามมา คือ การมีความรู้สึกสุขใจและมั่นใจที่จะเข้าไปให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย และสามารถให้การพยาบาลอย่างมีความสุข ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“พอเราไปฝึกปฏิบัติ คือมันดีมาก อาจารย์ใจดี พี่พยาบาลใจดี จะทำอะไรที่เขาจับมือทำตลอด นั่นก็เป็นความสุขของเราเลยที่ได้ไปเจอสถานการณ์ที่ดีแบบนั้น เจอคนใช้เวลาเขาได้ออกจากรพ. เขาจะขอบคุณเรา มันรู้สึกซึ่งใจ เราสามารถช่วยเหลือเขาได้” (ID5)

“เพื่อนคณะอื่นเคยถามว่า มีด้วยหรือที่อาจารย์มาคลุกคลีกับนักศึกษาแบบนี้ เราก็เลย说不รู้คณะอื่นเป็นไง แต่คณะเราอยู่แบบอาจารย์กับนักศึกษาสนิทกัน จะช่วยเหลือกันตลอด” (ID7)

“คือถ้าหากว่าพี่พยาบาลในเวิร์ดใจดี พวกเราก็จะไม่เกร็ง พวกเราก็จะกล้าที่เข้าไปดูแลผู้ป่วยมากขึ้น และคิดว่าน่าจะทำให้เราฝึกปฏิบัติได้อย่างมีความสุข” (ID9)

ประเด็นที่ 3 การมีความสามารถในการดูแลช่วยเหลือรอบครัว เมื่อนักศึกษาพยาบาลได้เข้ามาเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์ ทำให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล และสามารถนำความรู้ที่

ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดูแลครอบครัวและญาติได้ โดยเมื่อพบสถานการณ์ที่ครอบครัวหรือญาติมีความเจ็บป่วยเกิดขึ้น นักศึกษาพยาบาลสามารถให้การดูแลช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในเรื่องการดูแลตนเอง ตลอดจนการให้การพยาบาลต่างๆ ได้ ผลที่ตามมา คือ การมีความรู้สึกภูมิใจในตนเอง และสุขใจที่สามารถนำความรู้ที่มีมาดูแลครอบครัว ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“แม่บอกเมื่อ มีไข้ เราก็เลยบอกว่าเป็นไข้หวัดใหญ่หรือเปล่า แม่ไปหาหมอแล้วหมอก็บอกว่าเป็นจริง ๆ ด้วย แสดงว่าสิ่งที่เราเรียนมาไม่ได้เอาไว้อย่างไรแต่ใช้กับการดูแลครอบครัว แล้วเราก็นำใช้กับคนอื่นได้ด้วย เราได้ใช้กับครอบครัวของเราเอง สามารถนำความรู้มาเตือน มาช่วยเหลือคนที่บ้านได้” (ID1)

“ตอนนั้นยายไม่สบายแล้วใส่สายน้ำเกลือกลับมา เรากลับมาพอดี เราก็เลยถอดสายนั้นให้ยาย ยายบอกเราว่ารู้สึกภูมิใจจังเลยที่หลานทำให้ เราดีใจมาก แม้ว่าเราไม่ได้ไปช่วยคนที่บ้าน แต่เรียนมาแล้วเราให้คำแนะนำแล้วช่วยเขาได้ มันดีใจ” (ID3)

“พอลกลับไปช่วงนั้นยายเป็นลมแล้วก็ท้องเสีย แต่ที่บ้านไม่มีคนดูแล ช่วงนั้นเราได้กลับไปดูแลยายตลอดทั้งวัน ยายก็พูดว่าดิฉันมีหลานเรียนพยาบาลจะได้ช่วยดูแล เราก็นึกในใจที่ได้ดูแลคนในครอบครัว ความคิดเราเปลี่ยนมันทำให้เราโตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น คิดอะไรเป็นระบบมากขึ้น” (ID10)

ประเด็นที่ 4 การมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา ภายหลังนักศึกษาพยาบาลสำเร็จการศึกษาในสาขาพยาบาลศาสตร์จะมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือประชาชนในสังคม และสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ทันที วิชาชีพพยาบาลจึงเป็นวิชาชีพที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีอนาคตที่มั่นคง ไม่ตกงาน และสามารถทำงานเพื่อ

เลี้ยงตนเองได้ ผลที่ตามมา คือ การมีความรู้สึกภูมิใจและสุขใจที่ได้เข้ามาเรียนในสาขาพยาบาลศาสตร์ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“เราก็คิดว่าที่เราเรียนพยาบาลถึงมันจะไม่ใช่ความสุขของเราซะทีเดียว แต่มันทำให้อนาคตเราดีขึ้น ได้เลี้ยงตัวเองได้ นี่ก็เป้าหมายและข้อดีของพยาบาล” (ID7)

“แต่ความหวังของแม่คือ ทำยังไงก็ได้ให้เรามีอนาคตที่มั่นคง ไม่ต้องเก่ง ไม่ต้องเลิศเลอ แต่ว่าเมื่อจบแล้วเราสามารถทำงานเลี้ยงตนเองได้ คือแม่บอกว่า ไม่ต้องมาเลี้ยงดูแม่ แต่ว่าสามารถเลี้ยงดูตนเองได้เวลาที่แม่ไม่อยู่” (ID8)

“แม่บอกเราว่า อาชีพนี้จะทำให้เราสบายกับตัวเราเองในอนาคต แม่เคยขอให้เรียนพยาบาลให้แม่สักตั้งแล้วถ้าปีหนึ่งไม่ไหวก็ค่อยออก ก็ปีหนึ่งเรียนผ่านบ้างตกบ้าง แต่พอเรียนไปเรารู้ว่ามันดีนะ มันไม่ตกงานแน่นอน” (ID10)

ประเด็นที่ 5 การได้รับการยอมรับจากสังคม เมื่อนักศึกษาพยาบาลได้เข้าไปดูแลช่วยเหลือและให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในสถานการณ์จริง นักศึกษาพยาบาลจะมีการปรับตัวและให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยอย่างดีที่สุด เพื่อทำให้ผู้ป่วยมีความสุขสบาย โดยภายหลังการดูแลพบว่า ผู้ป่วยให้ความเป็นมิตรให้กำลังใจ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาพยาบาล ผลที่ตามมา คือ การมีความรู้สึกสุขใจและอิ่มเอมใจที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วย และต้องการที่จะให้การดูแลผู้ป่วยอย่างดีที่สุด ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“เหมือนเราได้เจอผู้ป่วยที่ดีซึ่งเป็นเคสแรก ตอนแรกเราไปคุยแล้วคนไข้ไม่ตอบเรา แต่พอเราไปทุกวัน คุยกับเขาทุกวัน เขาดีมาก ถามตลอดว่าเรากินข้าวยัง พอบอกว่ากินแล้ว คนไข้ยิ้มกับเรา ทำให้เรามีความสุข และอยากที่จะดูแลเขา” (ID3)

“คือเหมือนสัปดาห์แรกที่ไปขึ้นฝึก ได้ทำ
แผล แต่เรามีเทคนิคอะไรผิดนิดหนึ่ง แต่เราก็ได้แก้ไข
พอหลัง ๆ เริ่มปรับตัวได้ คนไข้ชมแล้วก็ให้กำลังใจ
เรา ทำให้เรามีความสุข มีความสุขที่ได้ขึ้นวอร์ด
มีความสุขที่คนไข้ชมเราว่าทำแผลมือเบา” (ID4)

ประเด็นที่ 6 การเป็นความภาคภูมิใจ และ
ได้รับกำลังใจจากครอบครัว การที่นักศึกษาพยาบาล
ได้เข้ามาศึกษาในสาขาพยาบาลศาสตร์ และได้เป็น
ส่วนหนึ่งของวิชาชีพพยาบาล ส่งผลโดยตรงต่อ
ครอบครัวของนักศึกษาพยาบาล โดยบางครอบครัว
พ่อและแม่ของนักศึกษาพยาบาลจะแสดงออก
ด้านคำพูดว่ารู้สึกดีใจและภาคภูมิใจที่บุตรได้เป็น
นักศึกษาพยาบาล และจะได้เป็นพยาบาลวิชาชีพ
ในอนาคต ในขณะที่บางครอบครัวอาจไม่ได้แสดง
ออกด้านคำพูด แต่จะแสดงออกทางสีหน้าและ
แววตาแทน การเป็นนักศึกษาพยาบาลจึงมีส่วน
ทำให้ครอบครัวเกิดความภาคภูมิใจในตัวตนของ
นักศึกษาพยาบาล ผลที่ตามมา คือ การมีความภูมิใจ
อิ่มเอมใจ และสุขใจที่ได้เรียนสาขาพยาบาลศาสตร์
ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“พ่อเขาก็ไม่พูดอะไร แต่เรารู้ได้ว่าเขา
ดีใจมาก อย่างตอนรับหมวก เขาก็ไปบอกพ่อว่า
เหลืออีกสองปีให้รอเราหน่อย พ่อก็น้ำตาคลอแต่
ไม่ได้ร้องให้ให้เราเห็นนะ แต่เขาไปพูดกับแม่ว่า
โคตรดีใจ ดีใจมากที่ลูกทำได้” (ID3)

“เราเห็นเพื่อนหลายคนตั้งใจอ่านหนังสือ
มากขึ้น เขาก็เลยมาเปลี่ยนตนเองให้ตั้งใจขึ้น อ่าน
หนังสือมากขึ้น คือเราคิดว่าเราจะทำให้พ่อแม่ภูมิใจ
คือ ตัวพ่อแม่จบแค่ประถม แต่สามารถส่งลูกเรียนจน
จบปริญญาได้ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในอนาคต
แล้วก็สามารถช่วยเหลือพ่อแม่ได้ด้วย คือทำยังไง
ก็ได้ให้เราเรียนจบให้ครอบครัวเราภูมิใจ” (ID4)

อย่างไรก็ตาม การที่นักศึกษาพยาบาลต้อง
เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และต้องผ่าน

การเรียนรู้และให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยและครอบครัว
ในสถานการณ์จริง นักศึกษาพยาบาลได้ให้ข้อมูล
เพิ่มเติมว่า จากบริบทข้างต้นอาจทำให้นักศึกษา
พยาบาลเกิดความรู้สึกที่ผิดปกติ ได้แก่ การมี
ความกลัวต่อการเรียนรู้ที่จะให้การพยาบาลแก่
ผู้ป่วยในคลินิก การมีความวิตกกังวลต่อการปรับตัว
ให้เข้ากับบริบทของหอผู้ป่วย พยาบาลวิชาชีพ
และเจ้าหน้าที่ในหอผู้ป่วย แต่หากนักศึกษาพยาบาล
ได้รับกำลังใจที่ดีโดยเฉพาะจากบุคคลในครอบครัว
ได้แก่ พ่อและแม่ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ จะทำให้เกิด
ความรู้สึกดีใจที่ครอบครัวเข้าใจและยอมรับใน
การเรียนของตน และทำให้เกิดความสุขในการเรียน
ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“การที่พ่อแม่ไม่ได้คาดหวังว่าเราต้องเรียน
เก่ง พ่อแม่ไม่เคยบังคับว่าได้เกรดเท่านี้ ต้องแบบนี้
พ่อกับแม่จะบอกว่าไม่ต้องเครียด ไม่ต้องมาเครียด
ว่าต้องได้เกรดเท่านี้ ทำให้เรามีกำลังใจ ทำให้เรา
สามารถปรับตัวได้” (ID2)

“พ่อไม่ต้องพูดอะไร พ่อเพียงแค่ว่าให้
ใจสู้ แค่นี้เราเองก็โอเคละ เราก็เลยได้ไปต่อค่ะ ถึงจะ
ฝึกครั้งแรกแล้วจะหนัก แต่พอที่บ้านให้กำลังใจเรา
เราก็มั่นใจได้ คือเรารู้สึกว่าเราอยุ่ไม่ได้ เราต้องเดิน
หน้าอย่างเดียวนั่น” (ID6)

“ครอบครัวเราคืออย่างที่เขาไม่เคย
กดดันเราเลยตั้งแต่เราเรียนมา เราเลยไม่ค่อยเครียด
กับการเรียนเลย ไม่ว่าจะสอบตกหรือสอบผ่านแบบ
นี้นะคะ มันคือกำลังใจที่ดีของเราะ มันทำให้เรามี
ความสุขที่ไม่โดนกดดัน” (ID12)

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย
ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนน
เฉลี่ยความสุขในการเรียนโดยรวมในระดับมาก ทั้งนี้

อธิบายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลล้วนมีความต้องการให้ตนเองเกิดความสุขทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จึงมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตนเองเกิดความสุขในการเรียน ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ นักศึกษาพยาบาลเกิดความพึงพอใจในการเรียน เกิดอารมณ์และการรับรู้ทางบวกต่อการเรียนและการใช้ชีวิต และมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนสูงขึ้น (Sharif & Masoumi, 2005) ความสุขในการเรียนจึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยเฉพาะกำลังใจและแรงสนับสนุนที่ดีจากครอบครัว (ฉันทวรรัตน์ ขาวสะอาด และคณะ, 2556) หากนักศึกษาพยาบาลได้รับกำลังใจที่ดีจะมีการมองโลกและมองผู้อื่นในแง่ดี (Sharif & Masoumi, 2005) เกิดความแข็งแกร่งในการใช้ชีวิต มีความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างมีความสุข (Doyle et al., 2017; Mark et al., 2015; Papastavrou et al., 2016) ในทางตรงกันข้าม หากนักศึกษาพยาบาลไม่ได้รับกำลังใจและขาดแรงสนับสนุนที่ดี จะนำไปสู่การมีอารมณ์ด้านลบต่อการเรียน และขาดความสุขในการเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีอารมณ์ด้านบวกและได้รับกำลังใจที่ดี จะมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ และมีความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้น (Chimanlal, 2015; Mark et al., 2015; Sharif & Masoumi, 2005)

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านความสุขในการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีความสามารถด้านการปรับตัวต่อการเรียน 2) การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การมีความสามารถในการดูแลช่วยเหลือครอบครัว 4) การมีความมั่นคง

ในการประกอบอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา 5) การได้รับการยอมรับจากสังคม และ 6) การเป็นความภาคภูมิใจ และได้รับกำลังใจจากครอบครัว ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การที่นักศึกษาพยาบาลต้องมีการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่มีบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย นักศึกษาพยาบาลจึงมักเกิดความเครียดด้านการเรียน เนื่องจากขาดความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับบริบทการเรียนรู้ (Mark et al., 2015) และขาดความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับที่ปัทมา ทองสม (2554) อธิบายว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีความรู้สึกลบต่อการเรียนพยาบาลและการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน จะเกิดความวิตกกังวล และไม่สามารถปรับตัวต่อการเรียน อย่างไรก็ตาม หากนักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจในการเรียนและมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ จะยอมรับสภาพการเรียนรู้ของตนเอง (ฉันทวรรัตน์ ขาวสะอาด และคณะ, 2556) มีการมองโลกในแง่ดี และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะปรึกษาบุคคลที่ไว้วางใจโดยเฉพาะเพื่อนนักศึกษาพยาบาลด้วยกัน (อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโตะ และคณะ, 2554) รวมถึงการปรึกษาอาจารย์พยาบาล ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ (Chimanlal, 2015) เพื่อค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ และเกิดความพร้อมต่อการปรับตัวในการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความพึงพอใจในการเรียน และเกิดความสุขในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

จากบริบทการศึกษายพยาบาลที่นักศึกษาพยาบาลมีหน้าที่ดูแลและให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จึงมีความรู้ความสามารถในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในแต่ละโรค และมีความสามารถที่จะให้คำแนะนำและดูแลช่วยเหลือสมาชิกใน

ครอบครัวยุคใหม่ ผลที่ตามมา คือ นักศึกษาพยาบาล เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเกิดความสุขในการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์เพิ่มขึ้น (ณภัทรรัตน์ ขาวสอาด และคณะ, 2556) สอดคล้องกับการศึกษาของรวีวรรณ คำเงิน และรุ่งนภา จันทรา (2553) ที่พบว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยภายนอกและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล หากนักศึกษาพยาบาลรับรู้ความสำคัญของการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ที่ว่า สามารถนำความรู้ไปใช้ดูแลครอบครัวได้ จะทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการรับรู้ด้านบวกต่อการเรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น (ณภัทรรัตน์ ขาวสอาด และคณะ, 2556; ปัทมา ทองสม, 2554)

การที่วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคม เมื่อนักศึกษาพยาบาลสำเร็จการศึกษา นักศึกษาพยาบาลทุกคนจะเป็นพยาบาลวิชาชีพ และประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ทันที นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จึงรับรู้ว่าการมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพถือเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจในการเรียน ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความสุขในการเรียน และมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น รวมถึงในกรณีที่นักศึกษาพยาบาลขึ้นฝึกภาคปฏิบัติและให้การดูแลผู้ป่วย หากบุคลากรทีมสุขภาพ และผู้ป่วยและครอบครัวยอมรับในตัวตนและความสามารถของนักศึกษาพยาบาล จะส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีความมั่นใจในตนเอง และเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของนุสรา นามเดช (2549) ที่พบว่า การได้บรรลุถึงเป้าหมายและการได้รับการตอบสนองด้านปัจจัยในการดำรงชีวิต ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของณภัทรรัตน์ ขาวสอาด และคณะ (2556) ที่พบว่า รายได้ของครอบครัว ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา และการสนับสนุนทางสังคม

มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล และสอดคล้องกับการศึกษาของ Sharif and Masoumi (2005) ที่พบว่า บทบาทของวิชาชีพมีผลต่อประสบการณ์ด้านการเรียน ความมั่นใจในตนเอง ความพึงพอใจในการเรียน และความสุขในการใช้ชีวิต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Jun (2016) ที่พบว่า การได้รับคำขอบคุณ และการได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียนได้ ความคาดหวังหรือความมุ่งหมายต่อวิชาชีพพยาบาล และความต้องการการยอมรับจากสังคม จะนำไปสู่พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และเกิดความสุขในการเรียน (Aranda et al., 2014)

การที่วิชาชีพพยาบาลมีอิทธิพลต่อการรับรู้และความเชื่อของครอบครัวของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่รับรู้ว่าการเป็นนักศึกษาพยาบาลมีส่วนทำให้ครอบครัวเกิดความภาคภูมิใจในตัวนักศึกษาพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเกิดแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้ แม้ว่าการฝึกภาคปฏิบัติจะส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลบางคนเกิดความรู้สึกที่ผิดปกติดต่อการเรียน เช่น เกิดความกลัวต่อการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย แต่ส่วนใหญ่รับรู้ว่าการใส่ใจที่ดีจากบุคคลในครอบครัวจะทำให้เกิดกำลังใจในการเรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียน และไม่ย่อท้อต่อปัญหาหรืออุปสรรค สอดคล้องกับการศึกษาของณภัทรรัตน์ ขาวสอาด และคณะ (2556) ที่พบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข หากครอบครัวเอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ และเข้าใจในตัวผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีสมาธิ ไม่เครียด และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับการศึกษาของปัทมา ทองสม (2554) ที่พบว่า ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในตนเอง เกิดทัศนคติ

ที่ดีต่อการเรียนและวิชาชีพ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
อาจารย์พยาบาลควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยยึดนักศึกษาพยาบาลเป็นศูนย์กลาง เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เกิดความพึงพอใจในการเรียน และเกิดความสุขในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
ควรมีการศึกษาโดยพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการเรียนให้แก่ นักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเรียนภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน และมีความสุขในการเรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่มอบทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2562

เอกสารอ้างอิง

ณภัทรรัตน์ ขาวสอาด, มณี อาภานันติกุล, และพรณวดี พุฒวนะ. (2556). ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสภาการพยาบาล*, 28(1), 19–33.

ธนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาวเวียง, และนฤมล จันทระเกษม. (2560). ความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(1), 357–369.

นุสรา นามเดช. (2549). *ความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี* (รายงานผลการวิจัย). วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี.

ปัทมา ทองสม. (2554). การพัฒนาดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 4(1), 88–96.

พิไลพร สุขเจริญ, และรภัทร เพชรสุข. (2559). แนวทางการส่งเสริมการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี*, 32(3), 62–73.

วิวิรรณ คำเงิน, และรุ่งนภา จันทรา. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้* (รายงานผลการวิจัย). วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี.

อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโตะ, วิภาพร วราญ, และวิพร เสนารักษ์. (2554). ความสุขของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*, 34(2), 70–79.

Aranda, R., Extremera, N., & Galan, P. (2014). Emotional intelligence, life satisfaction and subjective happiness in female student health professionals: The mediating effect of perceived stress. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 21(2), 106–113. doi:10.1111/jpm.12052

- Chimanlal, H. P. (2015). A comparative study of 'happiness index' in medical and paramedical students. *International Archives of Integrated Medicine*, 2(6), 91–97.
- Doyle, K., Sainsbury, K., Cleary, S., Parkinson, L., Vindigni, D., McGrath, I., & Cruickshank, M. (2017). Happy to help/happy to be here: Identifying components of successful clinical placements for undergraduate nursing students. *Nurse Education Today*, 49, 27–32. doi:10.1016/j.nedt.2016.11.001
- Jun, W. (2016). Factor affecting happiness among nursing students in South Korea. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 23(6–7), 419–426. doi:10.1111/jpm.12330
- Mark, C., Horton, R., Toliver, T., & Platt, M. (2015). Attrition of medical students and nursing students with anxiety and depression: A systematic review. *Annals of Behavioral Science and Medical Education*, 21(1), 30–37. doi:10.1007/BF03355306
- Papastavrou, E., Dimitriadou, M., Tsangari, H., & Andreou, C. (2016). Nursing students' satisfaction of the clinical learning environment: A research study. *BMC Nursing*, 15(1), 1–10. doi:10.1186/s12912-016-0164-4
- Sharif, F., & Masoumi, S. (2005). A qualitative study of nursing student experiences of clinical practice. *BMC Nursing*, 4(6), 1–7. doi:10.1186/1472-6955-4-6